

Marktstrategie

De criteria voor duurzaam inkopen zijn klaar, al is er geen pasklaar antwoord op alle vragen. Hoe schaf je bijvoorbeeld duurzaam geproduceerd hout aan?

WAT IS DUURZAAM HOUT?

Vier houtcertificatiesystemen voldoen op dit moment aan de inkoopcriteria voor duurzaam hout die VROM heeft vastgesteld. Dit zijn: FSC Internationaal, PEFC Duitsland, PEFC Finland en PEFC Zweden. Andere certificatie-

systemen worden nog onderzocht door de toetsingscommissie inkoop hout (TPAC, Timber Procurement Assessment Committee). De belangrijkste duurzaamheidscriteria waaraan moet worden voldaan zijn: behoud van (kwaliteit en kwantiteit) van bos; houtkap mag niet ten

koste gaan van lokale gemeenschappen en arbeiders moeten een goede en veilige werkplek hebben. Bosbeheer moet economisch rendabel zijn en bijdragen aan lokale economieën en werkgelegenheid. Het systeem moet betrouwbaar, transparant en controleerbaar zijn.

Een schommel voor de wijk, briefpapier met een ander logo, nieuw kantoormeubilair, een trits visitekaartjes. En graag allemaal geproduceerd met duurzaam hout. Inkopers bij de overheid horen die wens steeds vaker. Het Rijk wil dat 75 procent van de gemeentelijke inkoop van producten en diensten volgend jaar duurzaam zijn en zelf wil de rijksoverheid vanaf dat moment volledig duurzaam inkopen. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. Zo stelde SenterNovem, een agentschap van Economische Zaken, in opdracht van VROM criteria op waaraan producten moeten voldoen om als duurzaam te worden aangemerkt. Elke 'productgroep' heeft inmiddels een eigen handleiding die onder andere ingaat op minimumeisen en gunningcriteria. Naast de website van het agentschap zijn er nog tal van andere sites met fora, helpdesks en voorbeeldbestekken over duurzaam inkopen. De theorie is er, maar nu de praktijk. Want dan sta je als inkoper ineens voor de taak om daadwerkelijk duurzaam te shoppen. Neem producten waar hout in is verwerkt: printpapier, meubilair, speeltoestellen, laminaat, kozijnen. Waar lopen inkopers allemaal tegenaan en belangrijker: hoe lossen ze dat op?

WACHTEN Allereerst blijkt duurzaamheid niet het enige criterium bij de aankoop van producten. Dat is een lastige kant van duurzaam inkopen. Veel gemeenten willen de minimumeisen wel toepassen, maar dat is volgens hen simpelweg niet altijd mogelijk. Bij de gemeente Breda herkennen ze dit. Inkoopadviseur Philippe Weijling: "Daar waar mogelijk passen we de harde criteria toe. Maar de belangrijkste vraag blijft: wat hebben we nodig en wat kan de markt ons bieden? Soms zijn de criteria dan niet het meest handig. Denk aan een leverancier die duurzaam geproduceerde kantoorartikelen kan leveren, maar een lange levertijd heeft. Daar kunnen we niet altijd op wachten. Ik kan me voorstellen dat je daardoor dus niet duurzaam inkoop." Chris Freijse, inkoper bij de gemeente Oisterwijk, her-

kent dit, maar denkt ook dat je dit vooraf als gemeente voor een deel kunt voorkomen. "Je vraagt iets van de markt, maar vooraf kun je natuurlijk ook onderzoeken wat de markt kan bieden. Daar kun je je vraag op afstemmen en zo alsnog duurzaam zijn."

VEILIGHEID Duurzaamheidsadviseur van de gemeente Heerenveen, Rixt Muller, omschrijft het inkoopproces als een samenspel tussen jurist, inkoper en duurzaamheidsadviseur. Bij relevante aanbestedingen gaat Muller met de inkoopverantwoordelijken om tafel zitten. Een belangrijke vraag: wat is haalbaar op het gebied van duurzaamheid als je kijkt naar onze eigen eisen en wensen? "Soms zullen we de lat juist hoger leggen dan de criteria aangeven, op andere momenten moeten we ze misschien bijstellen. Als je kijkt naar de eisen voor speelgoedtoestellen bijvoorbeeld, dan zal veiligheid een van de belangrijkste zijn. Ik zeg niet dat je daarmee dan niet duurzaam kunt inkopen, maar zulke afwegingen komen zeker aan de orde."

CONVENANT Samen met anderen optrekken kan hobbels wegnemen. De kleine gemeente Wymbritseradiel in Friesland vindt onder andere hulp bij de gemeente Heerenveen. Heerenveen weet zich vanaf januari volgend jaar verzekerd van FSC-hout, een van de systemen die is goedgekeurd door TPAC (zie kader). Vanaf dat moment is dit certificaat een standaard eis in de bestekken. Om sterker te staan, sloten de gemeenten Leeuwarden, Heerenveen, het wetterskip Fryslân en de gemeente Wymbritseradiel gezamenlijk het FSC-convenant. Hiermee wil Heerenveen een boodschap uitdragen, zegt Muller. "Voor een gemeente als Wymbritseradiel kan de keus voor FSC soms moeilijk zijn, als bedrijven het niet waard vinden zich speciaal FSC te certificeren voor zo'n kleine gemeente. Met het gezamenlijk uitdragen van het convenant maken we ook gemeenten als Wymbritseradiel sterker."

CREATIEF Een andere manier om toch zoveel mogelijk duurzaam te kunnen inkopen is de eisen breed te houden. De vraag naar gecertificeerd hout zal in 2010 steeds meer toenemen. Op dit moment zijn veel gemeenten gewend om een bepaalde houtsoort in de bestekken op te nemen, wat kan leiden tot een tekort aan bepaalde gecertificeerde houtsoorten. Gevolg: lange levertijden en hoge prijzen. Om dit te voorkomen kunnen gemeenten hun eisen ook ruimer omschrijven, bijvoorbeeld door aan te geven dat ze graag hout willen met bepaalde duurzaamheids- en kwaliteitseisen en de te gebruiken houtsoort aan de leverancier over te laten. Hierdoor daag je de markt uit om creatiever na te denken over het begrip duurzaamheid. Precies wat de overheid wil: door duurzaam in te kopen, duurzame innovaties in bedrijven een extra stimulans te geven.

DRAAGVLAK Duidelijk is dat veel gemeenten hun best doen duurzaam in te kopen. Maar de grote vraag is natuurlijk: is 75 procent in 2010 haalbaar? Volgens inkoopadviseur Weijling van Breda zullen gemeenten het moeilijk krijgen en zal het af en toe frustrerend zijn, maar positief is dat de wil er is. Zijn eigen gemeente wil, net als veel andere gemeenten, uiteindelijk honderd procent duurzaam inkopen. "Het bestuur heeft deze ambitie ondertekend en dat is erg belangrijk: gemeenten moeten ervoor zorgen dat het bestuurlijk draagvlak er is. Probeer het aan de voorkant zo goed mogelijk te regelen." Inkoper Freijse van Oisterwijk is naar eigen zeggen positief ingesteld, maar ook reëel. "Die percentages zeggen mij niet zoveel. Het moet tussen de oren zitten, dat is belangrijk. Wat mij betreft is de trein gaan rijden, maar houdt hij ook voldoende vaart? Dat is de vraag."

Meer weten?

- www.inkoopduurzaamhout.nl
Met het project *Hout: op naar 100% duurzaam inkopen* ondersteunt stichting Probos inkopers bij het inkopen van duurzaam geproduceerd hout.
 - Bouwend Nederland en stichting Probos organiseren op 29 september en 20 oktober twee gratis kijken-bij-collega-excursies. Op www.probos.nl/timmerdeketendicht kunnen geïnteresseerden zich hiervoor aanmelden.
 - www.senternovem.nl/duurzaaminkopen
 - www.vrom.nl/duurzaaminkopen
 - www.helpdeskduurzaaminkopen.nl
 - www.mvonederland.nl
 - www.piano.nl
 - www.duurzameoverheden.nl
De VNG en het Klimaatverbond loven een prijs uit voor het beste praktijkvoorbeeld op het gebied van duurzaam inkopen of aanbesteden. Op het Congres Duurzame Overheden en Duurzaam Inkopen van donderdag 19 november wordt de winnaar bekendgemaakt.
-

VIJF TIPS VOOR DUURZAAM HOUT

1. Neem duurzaamheidseisen op in bestekken. Kijk voor voorbeeldbestekbepalingen op www.inkoopduurzaamhout.nl.
2. Verwijs in bestekken niet naar één specifieke houtsoort, maar naar benodigde eigenschappen en eisen. Zo

heeft de opdrachtnemer keuze uit meerdere (soms minder bekende) houtsoorten. Ook dat is gunstig voor het bos.
3. Doe alleen zaken met gecertificeerde bedrijven; alleen bedrijven met een Chain of Custody-certificaat (CoC-certificaat) van het aangeboden certificeringssysteem

zijn gerechtigd om hout te leveren met een certificaat van dit systeem.
4. Controleer achteraf of er echt duurzaam geproduceerd hout is geleverd. Op de factuur is te zien of het gebruikte hout echt duurzaam geproduceerd is. Ook staat erop hoeveel en welk soort hout is geleverd, met welk certifice-

ringssysteem het hout is geleverd en het CoC-nummer van de leverancier of aanbestedener.
5. Maak gebruik van de Helpdesk Inkoop Duurzaam Hout: 0317-466556 en mail@inkoopduurzaamhout.nl.